

MMM046:00/2016

KOKOUSMUISTIO: CAP 2021–2027, Euroopan unionin maatalous- ja maaseutupolitiikan uudistamisen valmistelun strategiaryhmä

Kokousaika: Keskiviikko 29.1.2020 klo 9:00-11:00

Paikka: Maa- ja metsätalousministeriö, kh Niskavuori, Helsinki

Läsnä:

Jari Leppä/MMM, pj.

Satu Haapaniemi/MMM

Minna-Mari Kaila/MMM

Arja-Leena Kirvesniemi/
MMM

Anna-Leena Miettinen/
MMM

Ahti Hirvonen/MMM

Taina Vesanto/MMM

Marja Kokkonen/MMM

Christel Åström/MMM

Jyri Inha/VM

Johanna Osenius/TEM

Antti-Jussi Oikarinen/
Ruokavirasto

Matti Puolimatka/

Ruokavirasto (videoyhteys)

Petri Knaapinen/ Uudenmaan
ELY-keskus

Juha Marttila/MTK

Mats Nylund/SLC

Timo Taulavuori/

Puutarhaliitto ry

Ilkka Nieminen/Päivittäis-
tavarakauppa ry

Marika Säynevirta/Elintarvi-
keteollisuusliitto ry

Ilkka Pohjamo/

Maidonjalostajien ja
meijerikauppiaiden liitto

Tapani Veistola/Suomen
luonnonsuojeluliitto

Heli Walls/Suomen
Kylätoiminta ry ja Leader-
ryhmät

Kati Pulli/SEY Suomen
eläinsuojeluyhdistysten liitto

Kimmo Riusala/Pohjanmaan
liitto

Virva Terho/MMM, sihteeri

Martti Patjas/MMM, sihteeri

Mika Survonon/MMM,
sihteeri

1. Kokouksen avaus

Ministeri Leppä avasi kokouksen.

Hyväksyttiin asialista.

2. Edellisen kokouksen pöytäkirja

Hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja.

Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet
Ministry of Agriculture and Forestry

3. Strategiaryhmän jäsenten näkemykset rahoituksen painopisteistä rahoituskaudella 2021-2027

Ryhmälle etukäteen jaetut kysymykset olivat:

Aktiivisen maatalouden ja ruuantuotannon edistäminen

- Mitkä ovat keskeisimmät esteet nykyistä kilpailukykyisemmälle maataloudelle Suomessa?
- Mitä ohjauskeinoja maataloudessa pitäisi erityisesti painottaa tuotannon kilpailukyvyyn ja toiminnan jatkuvuuden varmistamiseksi? Miten tulisi painottaa ylläpitäviä ja kehittäviä toimia kilpailukyvyyn parantamiseksi?

Ilmasto- ja ympäristöviisas maatalous

- Mitä Suomen maataloudessa ja ruuantuotannossa pitäisi ensisijaisesti ratkaista käytännön ilmasto- ja ympäristötoimenpiteiden näkökulmasta?
- Miten toimintaa ohjaavia säädöksiä ja vapaaehtoisten toimenpiteiden rahoitusta tulisi painottaa, jotta ratkaisut olisivat mahdollisimman tehokkaita ja eri toimijoiden kannalta oikeudenmukaisia?

Uudistuva, monipuolinen maaseutu

- Mitä ovat ne keskeiset maaseudun kehittämisen tarpeet, joihin pitäisi politiikkatoimilla vastata?
- Miten/mitä toimia tulisi painottaa, jotta voitaisiin varmistaa maaseutualueiden kyky kestävästi ylläpitää ja uudistaa yritystoiminnan ja asumisen edellytyksiä?

Puheenjohtaja pohjusti käytävää keskustelua rahoituksen painopisteistä. Puheenjohtajan mukaan käytännön ratkaisuja ollaan lähestymässä. Tässä tilanteessa oleellinen kysymys kuuluu: voidaanko nykyisen rahoituskauden painotuksilla vastata tulevaisuuden tavoitteisiin ja haasteisiin?

Aktiivisen maatalouden ja ruuantuotannon edistäminen

Aktiivista maataloutta ja ruuantuotannon edistämistä koskevassa keskustelussa nykyisen rahoituksen painotuksia pidettiin kokonaisuuden kannalta onnistuneina. Tulevalla rahoituskaudella

painopisteen nähtiin olevan vahvasti aktiivisessa maataloudessa ja ruuantuotannossa. Mukaan on otettava kuitenkin myös muita maatalouden tehtäviä. Esimerkiksi energian ja julkishyödykkeiden tuottamista pidettiin oleellisina. Hankaluutena pidettiin sitä, miten eri toimenpiteiden potentiaali olisi mahdollista siirtää hinnanmuodostukseen. Nähtiin kuitenkin, että erilaisilla politiikkatoimilla olisi mahdollista esimerkiksi pienentää maataloustuotannon hiilijalanjälkeä ja saada siitä kompensatio markkinoilta. Tuotantokustannukset ovat iso ongelma ja niitä on Suomessa lisätty mm. standardeja nostamalla. Lisäarvoa korotetulle vaatimustasolle ei ole kuitenkaan markkinoilta pystytty samaan aikaan saamaan. Asiaan tulisi jatkossa kiinnittää erityistä huomiota.

Aktiiviseen tuotantoon ohjaaminen tukijärjestelmien avulla nähtiin vaativana mutta välttämättömänä tehtävänä. Oikeiden tavoitteiden asettaminen on luonnollisesti tärkeää, mutta markkinoiden kehittymisen ennakointia ei sovi myöskään unohtaa. Markkinoiden kehittymisen ennustaminen tosin voi olla hyvin vaikeaa. Tuotantosidonnaisten tukien todettiin olevan edelleen tärkeitä monille tuotantosuunnille. Myös tukirakenteiden ongelmien purkamista kaivataan. Esimerkiksi pellon hintatason nousu koettiin ongelmallisena ja jatkossa tulisikin välttää sellaista toimintaa, joka edesauttaa tukien pääomittumista pellon hintaan.

Maatalouden tuottavuuskehitystä Suomessa pidettiin huonona. Kotieläintaloudessa tilanne on kohtuullisen hyvä, kasvinviljelyssä sen sijaan huono. Kokonaisuuden kannalta tuottavuuskehitys nähtiin isona asiana, ja sillä nähtiin olevan omat vaikutuksensa mm. ilmastotavoitteisiin. Sellaista säätelyä ei tule kehittää, joka nakertaa tuottavuutta, mutta ei tuo lisäarvoa. Tuottavuuden kasvu luo myös ratkaisuja, joten maatalouden tehokkuuteen tulisikin kiinnittää huomiota.

Esiin nostettiin myös huoli koko elintarviketalouden kilpailukyvystä, sitä tulisi pystyä vahvistamaan. Kansainvälisyys tulee nykyisestä vielä kasvamaan ja vientiin tulisi entistä enemmän panostaa. Tärkeänä nähtiin myös satotasojen parantaminen kasvinjalostukseen panostamalla.

Ilmasto- ja ympäristöviisas maatalous

Ilmasto- ja ympäristöasioita koskevassa keskustelussa korostettiin rahoituksen olevan edelleen ratkaisematta oleva oleellinen kysymys. Nähtiin myös tarve suhteuttaa rahoitus realistisiin maatalouspolitiikan keinoihin. Kohdentaminen on tarpeen (mm. vesiensuojelu ja biodiversiteetti) ja ns. tyhjiä toimia ei pidä toteuttaa. Keskeisistä työkaluista mainittiin luonnonhaittakorvausten olevan EU-politiikan fundamentteja. Kaikkialla on pystyttävä tuottamaan kannattavasti. Asiassa tarvitaan vahvaa näkemystä, sillä kaikkia toimia ei yksinkertaisesti voida työntää maatalouspolitiikan alle. Huolestuttavana nähtiin tilanne, jossa ympäristöasioita tulisi parantaa, vaikka samanaikaisesti uhkana on kokonaisuuteen kohdistuvat rahoitusleikkaukset. Ongelmia tulee, jos kokonaisbudjetti pienenee. Pilarin II tavoitteita ei saisi kuitenkaan vesittää ja toiveena esitettiin, että

ympäristöasiat saivat riittävän ison korvamerkinnän kokonaisrahoituksesta. Rahoitusta tulisi tarkastella kokonaisuuden näkökulmasta.

Nähtiin myös, että tehokas tuotanto on aina hyvä ympäristölle. Samoin uusiutuvan energian tuotantoa pidettiin keskeisenä osana tulevaisuuden maataloutta. Tutkimustietoa tarvitaan enemmän, jotta tuotantoa voitaisiin kehittää kohti hiilineutraaliutta. Muistutettiin, että turvepeltojen viljelijöistä ei saa tehdä rikollisia. Turvepelloilla on myös merkittävästi päästöjen vähentämispotentiaalia.

Nähtiin, että ympäristötukien tulisi olla aidosti ympäristön kannalta perusteltuja. Vaikuttavuuden ja tuloksellisuuden merkitystä tulisi pystyä lisäämään, koska esimerkiksi elintarvikkeille olisi siten mahdollista hankkia imagolisää ja vientimahdollisuuksia. Jos ympäristöasiat on hyvin hoidettu, voidaan ne myös hinnoitella oikein. Toisaalta monet ratkaisut tuovat mukanaan kustannuksia, joten tarvitaan myös vastaantuloa. Ympäristön suojelutehtävän lisäksi maatalouden on tietenkin myös sopeuduttava. Hankkeiden valinnassa toimeenpano toivoi saavansa apua niin, että vaikutukset olisivat sellaisia, joita tavoitellaan.

Huomautettiin, että ympäristörahat tuovat tiloille työtä ja rahaa. Ympäristöasiat eivät saisi olla irrallinen saareke. Maatalouden harjoittamisen tarkoitus on, että maa tuottaisi hyvin. Tällöin on huomioitava ilmastoasiat, mutta myös esimerkiksi pölyttäjät. Käytännön toimenpiteitä silmällä pitäen ympäristöjärjestöjen kerrottiin laatineen tiekartan, josta toivottiin olevan apua myös strategiasuunnitelman valmistelussa.

Pilarin II toimenpiteistä tärkeänä pidettiin eläinten hyvinvointikorvausta. Eläinten hyvinvointiin tulisi panostaa jatkossakin. Eläinten hyvinvointiasiat nousevat esiin myös kuluttajakentältä, joten korkean hyvinvointitason säilyttäminen ja Suomen pysyminen kärkimaana on keskeistä myös kilpailukyvyyn näkökulmasta. Ohjauskeinojen toivottiin lisäksi tukevan myös ravitsemussuosituksia. Suosituksissa, menekinedistämisessä yms. tulisi vahvistaa kasvien osuutta.

Uudistuva, monipuolinen maaseutu

Maaseutuasioiden osalta todettiin monipaikkaisuuden ja työn luonteen muuttumisen olevan tällä hetkellä keskeisiä trendejä, mutta myös osa aluepolitiikkaa. Esimerkiksi digitalisaation eteneminen kiihtyy, joten perusinfrastruktuurin kehittämistä (mm. nopeat laajakaistayhteydet) tarvitaan. Edelleen nähtiin pitävän paikkansa, että ”hyvää maaseutupolitiikkaa ovat kunnolliset tiet ja sähkövalot”. Maaseuturahaston varoilla ei kuitenkaan ole mahdollista ratkaista kaikkia infrastruktuuriin liittyviä kysymyksiä. Muun rahoituksen mahdollisuudet on huomioitava, jotta CAP:in rahoitusta voitaisiin painottaa keskeisimpiin toimiin. Muistutettiin myös siitä, että kaupunki-

ja maaseutupolitiikan yhteensovitus on tärkeää. Esimerkiksi maaseutukeskukset tarjoavat merkittäviä koulutusmahdollisuuksia.

Oleellisena kysymyksenä pidettiin sitä, miten maaseutu pystytään pitämään elinvoimaisena. Etenkin pienet tilat ovat maaseudun elinvoimaisuuden kannalta tärkeitä. Tärkeinä pidettiin myös muun muassa kestävien energiaratkaisujen korostamista, kiertotaloutta, osaamisen kehittämistä ja koulutusta sekä maaseudun palvelujen (ml. päivittäistavarakauppa) säilyttämistä. Elinkeinot myös muuttuvat koko ajan, joten uusia mahdollisuuksia pitäisi pystyä tukemaan. Kasvava enemmistö tiloista on sellaisia, joilta elantoa ei saada päätoimisesti. Maaseudulla on oltava tarjolla muita työmahdollisuuksia. Samoin osa-aikaisista tiloista on pidettävä kiinni. Rajapinnat ja ei-perinteiset alat nähtiin tärkeinä. Varojen allokoinnin painopisteen tulisi kuitenkin olla maatilasidonnaisessa toiminnassa ja sen kehittämisessä. Yksittäisistä ja toteutetuista toimista ns. kyläkauppatuen nähtiin olleen onnistunut ja sen toivottiin jatkossakin olevan pysyväisluonteinen.

Leader –toiminnassa kerrottiin asukaslähtöisen kehittämisen olleen keskiössä, samoin muun muassa maaseudun palveluiden kehittäminen yritystukien avulla on ollut Leaderin varassa. Jatkossa erityisesti nuoret ovat painopisteenä. Tavoitteena on nuorten kanssa saada aikaan yksinkertaista ja ketterää toimintaa. Jo nyt nuoret ovat monissa kunnissa aktiivisia ilmastonmuutokseen liittyvissä asioissa. Leaderin on havaittu olevan hyvä alusta tehdä ns. ihmisen kokoisia asioita. Leaderin kautta voidaan toteuttaa myös kestäviä ratkaisuja. ”Älykkäät kylät” nähtiin kiinnostavana ja loogisena kokonaisuutena Leader-strategioissa. Kokonaisuus mahdollistaa ketterien kokeilujen ja uusien innovaatioiden tekemisen. Pieneen ja monialaiseen maatalouteen (ml. matkailu ja Green Care) kuuluvat asiat nähtiin myös sopivan Leader –kokonaisuuteen lähtökohtaisesti erittäin hyvin.

Yhteiset kysymykset ja huomiot

Yleisemmistä ja kaikkia kysymyksiä koskevista aiheista esiin nostettiin muun muassa yksinkertaistavoite (toimeenpanon näkökulma, toimeenpantavuus), digitalisaation hyödyntäminen läpi koko ketjun, nuoriin ja sukupolvenvaihdoksiin panostaminen sekä kasvaneen alueellisen eriytymisen sekä eriarvoisuuden parempi huomioon ottaminen. Esimerkkeinä ja ilmentyminä viimeiseksi mainitusta todettiin olevan muun muassa kiinteistöjen ja maan hintakehitys, vuokratasot sekä vakuuksien riittämättömyys. Toimenpiteiden alueellinen valintamahdollisuus tulisikin huomioida erityisesti tilanteessa, jossa rahoitus vähenee. Uuden maailman todettiin vaativan uusia avauksia ja nuorten viljelijöiden, nykyisten diginatiivien, ratkaisukyvyyn uskottiinkin avaavan paljon mahdollisuuksia. Joka tapauksessa alalle on saatava jatkuvuutta.

Myös osaamisen kehittäminen ja hyödyntäminen sekä erityisesti liiketaloudelliseen koulutukseen panostaminen yksittäisen maatalousyrittäjän tasolla nähtiin tarpeellisena. Lisäksi yhteistyötä

tutkimuslaitosten kanssa pidettiin tärkeänä ja yhteisen ruokapöytäkonseptin uskottiin johtavan konkreettisiin toimenpiteisiin.

Kaiken kaikkiaan kolmea painopistettä ja niiden sisältämiä tavoitteita pidettiin onnistuneina. Painotettiin myös sitä, että painopisteisiin liittyvät tavoitteet tulisi nähdä toisiaan tukevinä, ei poissulkevinä.

Tarkennettuna lisäkysymyksenä esitettiin kysymys osaamisen kehittämisen ja innovaatioiden mahdollisesta painoarvosta kokonaisuudessa. Vastaavasti esitettiin kysymys tuottajaorganisaatioista. Miten tuottajien yhteistyötä halutaan kehittää?

Osaamisen kehittäminen, samoin kuin innovaatioiden tarjoamat mahdollisuudet todettiin otettavan vakavasti. Asioilla on suora yhteys kilpailukyvyyn vahvistamiseen. Tutkimus-, kehitys- ja innovaatioasiat ovat erittäin keskeisiä erityisesti ympäristö- ja ilmastotavoitteissa, mutta myös toimintamallien kehittäminen nähtiin tärkeänä. Jalkautukset olisi mahdollista toteuttaa esimerkiksi Leader-hankkeiden avulla.

Hankaluutena pidettiin resurssien niukkuutta. Muun muassa maatalouden ja luonnonvarojen tutkimuksesta on viety huomattavasti varoja. Tutkimuksen tarpeellisuus nähtiin kuitenkin kiistattomana ja asiassa ehdotettiin oltavan kansallisesti itsekäitä. Kyse on ns. kansallisuusomaisuudesta ja siten valtion panostamista tutkimukseen pidettiin erityisen tärkeänä. Ns. Karhisen raportissa esitettyjen struktuurien kehittäminen nähtiin hyödyllisenä.

Tuottajaorganisaatioiden tarjoamia mahdollisuuksia nähtiin tarpeelliseksi käydä tarkemmin läpi. Siihen, miten markkinoilta saataisiin parempaa hintaa, voisivat tuottajaorganisaatiot (ja innovaatiot) tarjota ratkaisuja. Jalostusasteen nostaminen nähtiin avaintekijänä. Yksinään nämä eivät kuitenkaan voi riittää, vaan tarvitaan luonnollisesti myös esimerkiksi laatutyötä, markkinoinnin kehittämistä sekä panostusta ruuan arvostuksen kasvattamiseen.

Edelleen näkemyksiä toivottiin pohdittavan seuraaviin CAP-suunnitelman keskeisiä valintoja koskeviin lisäkysymyksiin:

- Tulisiko turvemaiden raivausta rajoittaa myös muilla kuin EU:n yhteisen maatalouspolitiikan keinoilla? Pitäisikö turvepeltojen käyttöä ohjata myös joillain muilla tavoin?
- Tulisiko kasvipeitteisyyden lisäämistä edistää ensisijaisesti taloudellisilla kannustimilla?
- Onko tuotantoon sidottujen tukien mahdollisimman suuri osuus EU:n suorista tuista edelleen perusteltu?
- Tulisiko luonnonmukaisen tuotannon tukemista jatkaa suunnilleen samalla tavalla kuin nykyisellä kaudella vai pyrkiä lisäämään luomutuotannon määrää esim. myyntikasvivaatimusta kasvattamalla?
- Tarvitaanko tuottajaorganisaatioiden edistämiseen nykyistä enemmän rahoitusta?

Sovittiin, että edellä mainittuihin, mutta myös ennakkoon jaettuihinkin kysymyksiin voi lähettää vastauksia myös kirjallisesti.

Puheenjohtajan esittämien loppunostojen mukaan keskeisimpiä kysymyksiä näyttäisivät olevan rahoitus ja sen jakautuminen eli MFF-ratkaisu ja markkinoilta saatavien tuottojen kehitys. Samoin vaatimusten ja rahoituksen tasapainon ratkaiseminen nähtiin välttämättömäksi. Esille nostettiin tärkeinä myös kotimaisen tuotannon arvostaminen sekä kehittämistyön jatkaminen. Tutkimusta olisi painotettava ja nuoret saatava mukaan. Huomiota tulisi kiinnittää lisäksi ns. uusiin työmahdollisuuksiin ja digitalisaatioon.

4. Tilannekatsaus CAP-valmisteluun

Hirvonen kertoi valmistelun tilanteesta EU-tasolla. Rahoituskehysneuvottelujen osalta ratkaisua haetaan Eurooppa-neuvoston kokouksessa helmikuun lopulla. Pohjalla on Suomen syksyllä 2019 tekemä esitys, jonka jatkoksi Kroatia tekee oman, erityyppisen esityksensä. Eurooppa-neuvoston puheenjohtajan Charles Michelin odotetaan lähtevän liikkeelle asiassa nopeasti, mutta nähtäväksi jää, miten pitkälle kokouksessa päästään. Hirvosen arvion mukaan ratkaisuun asti tuskin päästään vielä helmikuun aikana.

Varsinaisten CAP-asioiden osalta Kroatia on Hirvosen mukaan sitoutunut viemään kokonaisuutta eteenpäin aiemmin sovittujen periaatteiden mukaisesti. Kroatian tavoitteena on saavuttaa yhteisymmärrys ns. osittaisen näkemyksen kautta (pl. rahoitus). Siirtymäkauden asetuksen osalta Kroatia haluaa turvata jatkuvuuden.

Hirvosen mukaan myös Euroopan Parlamentti on kohottanut valmiuttaan niin, että näkemykset voisivat olla valmiit kesäkuussa. Nähtäväksi kuitenkin jää, miten helposti parlamentin ja neuvoston yhteinen sävel löytyy. Joka tapauksessa Hirvonen ennakoii mielenkiintoista ajanjaksoa CAP:in valmistelussa.

Siirtymäkauden osalta puheenjohtaja kertoi yhden vuoden siirtymäjaksos olevan todennäköinen vaihtoehto, jos rahoituskokonaisuus ratkeaa ennen kesää. Jos rahoituksen ratkeaminen siirtyy syksyyn, luvassa on kahden vuoden siirtymäkausi. Siirtymäkauden periaatteisiin kuuluu se, että säännöt ovat vanhat, mutta rahat uusia. Monimutkaistamista ei myöskään haluta, minkä lisäksi viljelijöiden pitää saada tietää ratkaisuista riittävän ajoissa.

Käytännön aikataulujen osalta Patjas lisäsi tähtäyspisteen olevan arviolta noin vuoden päässä, jolloin strategiasuunnitelman oletetaan olevan valmiina. Perusasetusten on luonnollisesti tällöin oltava hyväksytyinä.

Keskustelussa nostettiin esiin ratkaistavien asioiden lisäksi niiden aikataulut ja keskinäinen järjestys. Oikeana periaatteena pidettiin sitä, että ensin päätetään rahat ja vasta sen jälkeen toimenpiteet. Periaate siitä, että maataloutta pitää pystyä harjoittamaan kaikkialla unionin alueella, nähtiin ilman muuta kuuluvan tärkeimpien, rahoitukseen liittyvien linjausten joukkoon.

Aikataulujen osalta vihreän kehityksen (*Green Deal*) nähtiin voivan aiheuttaa viiveitä uudistuspaketin valmistelussa. Vihreä kehitys nähtiin kuitenkin tärkeänä ja isona osana kokonaisuutta, ja muun muassa maatalouden ja ruuantuotannon mukanaoloa pidettiin siinä välttämättömänä. Toivottiin myös, että Suomi nostaisi esille keskustelun maatalouden ja maaseudun taloudellisesta kehityksestä osana laajempaa oikeudenmukaista kehitystä koskevaa keskustelua.

5. Seuraava kokous

Sovittiin, että seuraavan kokouksen ajankohtaan palataan erikseen myöhemmin.

6. Muut asiat

Ei muita asioita.

